Šodien — V. I. Ļeņina dzimšanas diena

22. aprīlis ik gadus ir diena, kas liek mums atcerēties Vladimiru Iļjiču Ļeņinu — dižo domātāju, kurš ar vārdiem un darbiem revolucionāri ietekmēja savas zemes ,likteņus un visas pasaules attīstības gaitu. 22. aprīlis ir Oktobra revolūcijas vadītāja, Komunistiskās partijas un Padomju valsts dibinātāja dzimšanas diena.

Bezgala vērtīgs ir viss, kas saistīts ar Ļeņinu kā cilvēku, domātāju, politiķi un cīnītāju. Viņa partijiskā principialitāte un revolucionārā drosme, politiskais godīgums un pilsoniskā vienkāršība mums allaž bijuši un būs cildens paraugs.

Ļeņins arī šodien ir kopā ar mums.

Pārbūve Ļeņina kaismīgajiem vārdiem piešķir to sākotnējo saturu, paceļ to kā revolucionāru karogu, kas aicina atdzīvināt mūsu sociālistiskās sabiedrības — taisnīguma, demokrātijas un patiesa humānisma sabiedrības — Ļeņinisko veidolu.

Šodien jo sevišķi liela kļuvusi nepieciešamība radoši pieiet Ļeņina teorētiskajam un politiskajam mantojumam, attīrīt to no staļiņisma un stagnācijas laika uzslāņojumiem, likt Ļeņina patiesās domas un idejas mūsu revolucionārās pārbūves pamatā.

Ļeņins arī šodien runā ar mums. Ieklausīsimies viņa domās!

(V. I. Ļeņina darbu «Jautājumā par nacionalitātēm jeb par «autonomizāciju»» lasiet laikraksta 2. lappusē.)

Aktīvi piedalīsimies sestdienas talkā!

Aprit 70 gadi, kopš notika pirmā komunistiskā sestdienas talka. V. I. Ļeņins šo patriotisko iniciatīvu nosauca par «Lielo ierosmi». Arī šodien mēs iziesim sestdienas talkā, kura pēc tradīcijas ir veltīta Komunistiskās partijas un Padomju valsts dibinātāja dzimšanas dienai.

Ceram, ka darba kolektīvi sasniegs sevišķi augstu darba ražīgumu, ka visi rajona iedzīvotāji aktīvi iesaistīsies apkārtējās vides atveseļošanas pasākumos, kārtības ieviešanā apdzīvotajās vietās, teritoriju apzaļumošanā, LAI LOZUNGS «PAR SAKOPTU LATVIJU» ISTENOJAS PRAKTISKOS DARBOS!

VISU ZEMJU PROLETĀRIEŠI, SAVIENOJIETIES!

ĻEŅINA KAROGS

LATVIJAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS PREIĻU RAJONA KOMITEJAS UN PREIĻU RAJONA TAUTAS DEPUTĀTU PADOMES LAIKRAKSTS

Iznāk kopš 1950. gada 29. marta Nr. 48 (5897) • Sestdien, 1989. gada 22. aprilī • Maksā 3 kap.

PSRS Tautas deputātu kongresa sasaukšana

Atbilstoši PSRS Augstākās Padomes 1988. gada 1. decembra lēmumam «Par PSRS likuma «Par PSRS Konstitūcijas (Pamatlikuma) grozījumiem un papildinājumiem» spēkā stāšanās kārtību» PSRS Augstākās Padomes Prezidijs nolēmis sasaukt PSRS Tautas deputātu kongresu 1989. gada 25. maijā Maskavā.

TASS

Sēja — 89

Raiņa kolhozā strauji izvērsās pavasara sēja. Ik dienas labā laikā pieveica līdz 10 procentiem platību. Pašlaik graudaugi iesēti 89 procentu apjomā, 61 procentu paredzēto platību jau aizņem vasarāji.

ATTĒLOS: kvalitatīvs darbs raksturo otrā iecirkņa mehanizatorus Jāni Pīzeli un Jāni Dumbrovski. Attēlā viņus redzam sarunā ar iecirkņa priekšnieci Valentīnu Bulāniņu

pirmajā iecirknī graudu pievešanā čaklī strādāja Jāzeps Sparāns.

J. ZANDES foto

Pārskats

par piena izslaukumiem rajona saimniecībās (pēc agrorūpniecības apvienības «Preiļi» dispečerdienesta datiem)

Saimniecība	Izslaukts no govs aprīļa II dekādē	+, — salīdz. ar to pašu laiku 1988. g. (kg)	+, — salīdz. ar iepriekšējo dekādi (kg)
«Sarkanais Oktobris»	14,7	—2,8	+1,2
«Sarkanā ausma»	13,7	+1,5	+0,9
Dzeržinska	12,1	+0,3	+0,6
Ļeņina	11,7	—1,2	+0,9
Kirova	11,6	+0,7	+0,9
«Jersika»	11,2	—0,3	+0,1
M. Gorkija	11,1	+0,1	+0,7
«Zelta vārpa»	10,5	+0,1	+0,2
Rušonas p. s.	10,3	—0,3	+0,3
«Rožupe»	10,2	+0,1	+0,7
«Nākotne»	10,0	+0,4	+0,3
«Dzintars»	9,3	+1,1	+0,2
Aglonas p. s.	9,1	—	+0,5
Raiņa	9,0	—1,4	—0,2
«Ezerciems»	8,6	—	+0,3
«Sīļukalns»	8,6	+0,1	+0,2
K. Marksa	8,5	—0,7	+0,6
«Dubna»	8,4	+1,4	+0,4
«Vārkava»	8,2	—0,2	+0,2
Suvorova	8,0	—1,6	+0,2
Rudzātu p. s.	7,2	—1,5	+0,2
RAJONĀ	10,4	—0,3	+0,5

Vai dārzeņu būs vairāk?

Gandrīz vai vienīgā saimniecība, kas audzē dārzeņus rajona pilsētu iedzīvotājiem, ir kolhozs «Jersika». Dažādas domas izskanējušas par dārzeņu audzētājiem, par ražas kvalitāti, par realizāciju, galu galā — arī par dārzeņu nepietiekamību utt.

Kā sokas agrīno dārzeņu sēja, kopšana «Jersikā»? Pirmie salāti (tiesa, ir bijušas pretenzijas par to kvalitāti), sīpolloki, svaigie gurķi jau nonākuši veikalu plauktos. Šomēnes pēc plāna «Jersikai» Preiļu un Līvānu veikalos jānogādā pa 2,5 tonnām svaigo gurķu. Virsmēslotas skābenes, un tuvākajās dienās to pirmo ražu varēs nopirkt.

Siltumnīcās aug agrīno un ziedu kāpostu stādi, kuri jau izpiķēti. Iesēti arī vēlīnie kāposti. Šovasar kāpostus paredzēts audzēt 17 hektāros. Arī burkāni iesētī visā 3,5 hektāru lielajā platībā, tāpat uz lauka ir pirmo redīsu, diļļu sējumi.

A. VELDRE

Pārskats

par lauku darbu gaitu rajona saimniecībās līdz 21. aprīlim (pēc agrorūpniecības apvienības «Preiļi» dispečerdienesta ziņām)

Saimniecība	Iesēts (procentos)		
	vasarāju	graudaugu	lopbarības sakņaugu
Kirova	62	85	100
Raiņa	61	89	—
«Sark. ausma»	61	80	—
«Sark. Oktobris»	56	76	28
Dzeržinska	54	76	40
Ļeņina	50	73	100
«Rožupe»	35	48	12
Suvorova	33	42	—
M. Gorkija	32	49	25
«Vārkava»	30	54	8
«Sīļukalns»	30	36	—
K. Marksa	26	36	11
«Nākotne»	25	33	29
Rudzātu p. s.	19	21	33
Rušonas p. s.	18	22	40
Aglonas p. s.	10	15	—
«Jersika»	10	15	—
«Zelta vārpa»	8	10	—
«Dubna»	6	11	—
«Dzintars»	6	9	10
«Ezerciems»	—	—	—
RAJONĀ	32	43	20

Sēja tuvojas nobeigumam

Augām dienām Ļeņina kolhozā ir viena rūpe — maksimāli īsākā laika posmā iesēt vasarājus, graudaugus. Protams, neaizmirstot, ka darbiem jābūt veiktiem kvalitatīvi, labi sastrādātā augsnē. Pēc pavasara sējas rezultātiem kolhozs ieņem vienu no pirmajām vietām starp rajona saimniecībām. Iesēti 707 hektāri graudaugu, kas sastāda 73 procentus no visām platībām. Vasaráji ir iesēti 737 hektāros. Audzēs 30 hektārus biešu. Tās pēc līguma apņēmušies kopt saimniecības ļaudis. Samaksa noteikta atbilstoši iegūtajai ražai. Tātad — Ļeņina kolhozā lopbarības sakņaugu kopšanā un novākšanā nebūs viesstrādnieku no Ukrainas.

Ja pieturēsies labs laiks, sēju pabeigs tuvākajās četrās dienās un varēs apkopot darba rezultātus. Šogad sējā nodarbināto mehanizatoru sacensības rādītājus apkopos tūdaļ pēc sezonas darbu noslēguma, nevis gada beigās, kā tas bija agrāk. Noteiktas lielākas prēmijas pirmo triju vietu ieguvējiem. Bet par uzvarētāju spriedīs iecirkņa kolektīvs, ņemot vērā gan apstrādātos hektārus, gan darba kvalitāti.

A. IĻJINA

Kara un darba veterāni!

KOPĀ AR SAVĀM ORGANIZĀCIJĀM AKTĪVI PIEDALĪSIMIES KOMUNISTISKAJĀ SESTDIENAS TALKĀ!

Kara un darba veterānu rajona padomes prezidijs

No jauna pārlasot Ļeņinu

Jautājumā par nacionalitātēm jeb par „autonomizāciju"

Piezīmju turpinājums 1922. g. 30. decembrī

Es, šķiet, esmu ļoti vainīgs Krievijas strādnieku priekšā par to, ka pietiekami asi neesmu iejaucies izdaudzinātajā autonomizācijas jautājumā, ko oficiāli laikam dēvē par Padomju Sociālistisko Republiku Savienības jautājumu.

Vasarā, kad šis jautājums izvirzījās, biju slims un pēc tam rudenī liku pārāk lielas cerības uz savu izveseļošanos un uz to, ka oktobra un decembra plēnums dos man iespēju iejaukties šai jautājumā. Tomēr ne oktobra plēnumā (kad šo jautājumu apsprieda), ne decembra plēnumā man neizdevās būt, un tādējādi šis jautājums gandrīz pilnīgi ir pagājis man secen.

Esmu paspējis aprunāties tikai ar b. Dzeržinski, kas bija atbraucis no Kaukāza un man stāstīja, kā šis jautājums risinās Gruzijā. Esmu paspējis pārmīt pāris vārdus arī ar b. Zinovjevu un izteikt viņam savas bažas sakarā ar šo jautājumu. No tā, ko pastāstīja b. Dzeržinskis, kas vadīja Centrālās Komitejas sūtīto komisiju Gruzijas incidenta «izmeklēšanai», man radušās tikai vislielākās bažas. Ja bija nonācis tiktāl, ka Ordžonikidze varēja kļūt nesavaldīgs un lietot fizisku vardarbību, kā to man stāstīja b. Dzeržinskis, tad var iedomāties, kādā purvā esam ieslīdējuši. Kā redzams, visa šīs «autonomizācijas» iedoma pašos pamatos bijusi nepareiza un nesavlaicīga.

Runā, ka esot bijusi vajadzīga aparāta vienotība. Kur radušies šie apgalvojumi? Vai tie nenāk no tā paša Krievijas aparāta, kuru, kā jau esmu norādījis kādā savas dienasgrāmatas iepriekšējā numurā, esam aizņēmušies no carisma un kurš tikai mazliet iesvaidīts ar padomju mirrēm. **

Nav šaubu, ka ar šo pasākumu vajadzētu nogaidīt līdz tam laikam, kad mēs varētu sacīt, ka galvojam par savu aparātu kā par savējo. Bet tagad atklāti jāpasaka pretējais, ka par savu dēvējam aparātu, kas īstenībā vēl ir caur un cauri mums svešs, buržuāzisks un carisks mistrojums, kuru piecos gados, kad pārsvarā bija kara «nodarbības» un cīņa ar badu, pārveidot bez citu zemju palīdzības nav bijis nekādas iespējas.

Šādos apstākļos ir ļoti dabiski, ka «tiesības brīvi izstāties no savienības», ar kurām mēs sevi attaisnojam, būs tukšs papīriņš, kas nespēs Krievijas cittautiešus aizsargāt, lai tiem nebruktu virsū tas īstenais krievu cilvēks, lielkrievs — šovinists; būtībā nelietis un varmāka, kāds ir tipisks krievu birokrāts. Nav šaubu, ka niecīgais padomju un padomiskoto strādnieku procents noslīks šai šovinistisko lielkrievu salašņu jūrā kā muša pienā.

Šo pasākumu aizstāvot, mēdz teikt, ka esot nodalīti tautas komisariāti, kam sakars tieši ar nacionālo psiholoģiju, nacionālo izglītību. Bet te rodas jautājums, vai šos tautas komisariātus var nodalīt pilnīgi, un otrs jautājums, vai esam pietiekami rūpīgi veikuši pasākumus, lai patiesi aizsargātu cittautiešus pret īsteni krievisko mutes aizbāzēju. Domāju, ka mēs šos pasākumus neesam veikuši, lai gan varējām un mums to vajadzēja darīt.

Domāju, ka šeit liktenīga ir bijusi Staļina steiga un administratoriskā aizraušanās, kā arī viņa niknums pret bēdīgi slaveno «sociālnacionālismu». Vispār niknumam politikā parasti ir visļaunākā loma.

Tāpat baidos, ka b. Dzeržinskis, kas brauca uz Kaukāzu izmeklēt lietu par šo «sociālnacionāļu» «noziegumiem», tur ir izcēlies arī tikai ar savu īsteni krievisko noskaņojumu (ir zināms, ka pārkrievojušies cittautieši īsteni krieviskā noskaņojuma ziņā vienmēr pārsāla) un ka visu viņa komisijas objektivitāti pietiekami raksturo Ordžonikidzes «roku palaišana». Es domāju, ka ne ar kādu provokāciju, pat ne ar kādu apvainojumu nevar attaisnot šo krievisko roku palaišanu un ka b. Dzeržinskis ir nelabojami vainīgs, jo vieglprātīgi izturējies pret šo roku palaišanu.

Ordžonikidze Kaukāzā reprezentēja varu attiecībā pret visiem pārējiem pilsoņiem. Ordžonikidzem nebija tiesību ļauties uzbudinājumam, ar ko viņš un Dzeržinskis taisnojās. Ordžonikidzem, gluži otrādi, bija pienākums izturēties tik savaldīgi, cik savaldīgi izturēties nav pienākums nevienam parastam pilsonim un vēl īpaši tādam, kas tiek apsūdzēts «politiskā» noziegumā. Bet, patiesību sakot, «sociālnacionāļi» taču bija pilsoņi, kas tika apsūdzēti politiskā noziegumā, un visa šās apsūdzības situācija tikai tā arī varēja to kvalificēt.

Šeit jau izvirzās svarīgs principiāls jautājums: kā saprast internacionālismu?»***

Ļeņins

22. g. 30. XII
Pierakstīja M. V.

* * *

Piezīmju turpinājums 1922. gada 31. decembrī

Savos darbos par nacionālo jautājumu esmu jau rakstījis, ka abstrakta nostādne jautājumā par nacionālismu vispār nekam neder. Jāprot atšķirt apspiedējas nācijas nacionālismu no apspiestas nācijas nacionālisma, lielas nācijas nacionālismu no mazas nācijas nacionālisma.

Attiecībā pret otro nacionālismu mēs, lielas nācijas nacionāļi, vēstures praksē gandrīz vienmēr, izrādās, esam vainīgi bezgala daudzās varmācībās un pat vēl vairāk — paši to nemanīdami, izdarām bezgala daudz varmācību un bezgala daudz aizvainojam, — vajag tikai atcerēties manas atmiņas no Volgas par to, kā pie mums nievā cittautiešus, kā poli saukā par «polīti», kā tatāru izsmej, saukdami par «kņazu», ukraini — tikai par «hoholu», gruzīnu un citus Kaukāza cittautiešus — — tikai par «Kapkāza cilvēku».

Tāpēc apspiedējas jeb tā saucamās «dižās» nācijas (lai gan dižas tikai ar savām varmācībām, dižas tikai tādā ziņā, kādā dižs ir mutes aizbāzējs) internacionālismam jāizpaužas ne tikai nāciju formālas vienlīdzības ievērošanā, bet arī tādā nevienlīdzībā, kur apspiedēja nācija, lielā nācija, kompensētu to nevienlīdzību, kas dzīvē izveidojas faktiski. Kas to nav sapratis, tas nav sapratis patiesi proletārisku attieksmi pret nacionālo jautājumu, tas būtībā joprojām raugās no sīkburžuāziskā viedokļa, un tāpēc tam ik brīdi jānoslīd līdz buržuāziskam viedoklim.

Kas ir svarīgi proletārietim? Proletārietim ne vien svarīgi, bet arī būtiski nepieciešami, lai proletariāta šķiriskajā cīņā viņam būtu nodrošināta maksimāla cittautiešu uzticība. Kas šai nolūkā vajadzīgs? Šai nolūkā vajadzīga ne tikai formāla vienlīdzība vien. Šai nolūkā vajadzīgs ar savu izturēšanos vai ar savu piekāpšanos pret cittautieti vienādi vai otrādi kompensēt to neuzticību, to aizdomīgumu, tās pārestības, ko vēsturiskajā pagātnē viņam nodarījusi «dižvalstiskās» nācijas valdība.

Es domāju, ka boļševikiem, komunistiem to tālāk un sīkāk skaidrot nevajag. Un es domāju, ka šai gadījumā attiecībā uz gruzīnu naciju mums ir tipisks piemērs, kur patiesi proletāriska attieksme pret jautājumu prasa no mums sevišķu piesardzību, uzmanību un piekāpību. Tas gruzīns, kas nevērīgi izturas pret šo jautājuma pusi, nevērīgi svaidās ar apsūdzībām «sociālnacionālismā» (lai gan viņš pats ir patiess un īstens ne tikvien «sociālnacionālists», bet arī rupjš lielkrievisks mutes aizbāzējs), tas gruzīns būtībā pārkāpj proletāriskās šķiriskās solidaritātes intereses, jo nekas tā nekavē proletāriskās šķiriskās solidaritātes attīstību un stabilizēšanos kā nacionāla netaisnība un «aizvainotie» nacionāļi ne pret ko nav tik jūtīgi kā pret vienlīdzības izjūtu un šās vienlīdzības pārkāpšanu, kaut arī tā būtu notikusi tikai nevērības pēc, kaut arī tikai pa joku — pret šās vienlīdzības pārkāpšanu, ja to dara viņa biedri proletārieši. Tāpēc jau šai gadījumā labāk pārsālīt piekāpībā un saudzībā pret nacionālām minoritātēm nekā piemest šā sāls par maz. Tāpēc jau šai gadījumā proletāriskās solidaritātes un tātad arī proletāriskās šķiriskās cīņas pamatintereses prasa, lai mēs pret nacionālo jautājumu nekad neizturētos formāli, bet vienmēr ievērotu obligāto atšķirību apspiestas (jeb mazas) nācijas proletārieša attieksmē pret apspiedēju (jeb lielu) naciju.

Ļeņins

Pierakstīja M. V.
22. g. 31. XII

* * *

Piezīmju turpinājums 1922. g. 31. decembrī

Kas praktiski būtu darāms pašreizējā stāvoklī?

Pirmkārt, jāpatur un jānostiprina sociālistisko republiku savienība; par šo soli nevar būt šaubu. Tas vajadzīgs mums tāpat, kā tas vajadzīgs vispasaules komunistiskajam proletariātam cīņai pret vispasaules buržuāziju un aizsardzībai pret tās intrigām.

Otrkārt, jāpatur sociālistisko republiku savienība attiecībā uz diplomātisko aparātu. Jāpiebilst, ka šis aparāts mūsu valsts aparāta sastāvā ir lielisks. Mēs tajā neesam ielaiduši nevienu daudzmaz ietekmīgu cilvēku no vecā cariskā aparāta. Diplomātiskajā aparātā visi daudzmaz autoritatīvi darbinieki komplektēti no komunistiem. Tāpēc šis aparāts jau iekarojis (to var droši sacīt) pārbaudīta komunistiska aparāta nosaukumu un ir nesalīdzināmi, neizmērojami labāk iztīrīts no vecā cariskā, buržuāziskā un sīkburžuāziskā aparāta nekā tas, ar kuru esam spiesti iztikt pārējos tautas komisariātos.

Treškārt, vajag paraugam sodīt b. Ordžonikidzi (saku to ar jo lielāku nožēlu tāpēc, ka es personiski piederu pie viņa draugiem un kopā ar viņu esmu strādājis ārzemēs emigrācijā) un arī pabeigt izmeklēt vai no jauna izmeklēt visus Dzeržinska komisijas materiālus, lai izlabotu tās milzum daudzās nepareizības un neobjektīvos spriedumus, kas tur neapšaubāmi ir. Par visu šo patiesi lielkrieviski nacionālistisko kampaņu politiska atbildība, protams, jāprasa no Staļina un Dzeržinska.

Ceturtkārt, jāpieņem visstingrākie noteikumi par nacionālās valodas lietošanu citnacionālajās republikās, kas ietilpst mūsu savienībā, un šie noteikumi jāpārbauda sevišķi rūpīgi. Nav šaubu, ka, par ieganstu izmantojot dzelzceļa dienesta vienotību, fiskālo vienotību u. tml., pie mums, ar mūsu pašreizējo aparātu, ieviesīsies milzums tīri krieviska rakstura nelikumību. Cīņai pret šīm nelikumībām nepieciešama sevišķa atjautība, nerunājot jau par to, ka tiem, kas šo cīņu sāks, jācīnās no visas sirds. Šeit būs vajadzīgs detāls kodekss, ko daudzmaz sekmīgi sastādīt spēj tikai nacionāļi, kas dzīvo attiecīgajā republikā. Turklāt nekādā ziņā nevajag jau iepriekš nosolīties, ka visa šā darba rezultātā nākamajā Padomju kongresā neatgriezīsimies atpakaļ, t. i., padomju sociālistisko republiku savienību paturēsim tikai militārajā un diplomātiskajā aspektā, bet visos citos aspektos atjaunosim atsevišķo tautas komisariātu pilnīgu patstāvību.

Jāpatur prātā, ka tautas komisariātu sadrumstalotību un to darba nesaskaņotību attiecībā uz Maskavu un citiem centriem var paralizēt ar pietiekami partijisku autoritāti, ja to liks lietā ar daudzmaz pietiekamu apdomu un objektivitāti; ļaunums, kas mūsu valstij var rasties tāpēc, ka nacionālie aparāti nebūs apvienoti ar krievu aparātu, ir neizmērojami mazāks, bezgala mazāks nekā tas ļaunums, kas rastos ne vien mums, bet arī visai Internacionālei, simtiem miljonu cilvēku Āzijā, kam būs jāuznāk vēstures avanscēnā tuvākajā nākotnē, tūlīt pēc mums. Būtu nepiedodams oportūnisms, ja mēs šās Austrumu cīņas priekšvakarā un Austrumu atmodas sākumā iedragātu tur savu autoritāti kaut vai ar mazāko rupjību un netaisnību pret mūsu pašu cittautiešiem. Viena lieta ir nepieciešamība saliedēties pret Rietumu imperiālistiem, kas aizstāv kapitālistisko pasauli. Te nevar būt šaubu, un man nemaz nav jāsaka, ka bez ierunām atzīstu par pareiziem šos pasākumus. Cita lieta, kad mēs paši, kaut vai tikai sīkumos, nokļūstam imperiālistiskās attiecībās pret apspiestām tautībām, līdz ar to galīgi sagraudami visu savu principiālo patiesīgumu, visu savu principiālo nostāju pretimperiālisma cīņas aizstāvēšanā. Bet rītdiena vispasaules vēsturē būs tieši tāda diena, kad galīgi uzmodīsies pamodinātās imperiālisma apspiestās tautas un kad sāksies izšķiroša, ilga un grūta šo tautu kauja par atbrīvošanos.

Ļeņins

Pierakstīja M. V.

22. g. 31. XII

Iespiests pēc teksta

Rakstu izlase 10 sējumos 10. sēj., 353. — 358. lpp.

PIEZĪMES:

* V. I. Ļeņina vēstule «Jautājumā par nacionalitātēm jeb par «autonomizāciju»» nodiktēta 1922. gada 30. — 31. decembrī sakarā ar PSRS nodibināšanos un veltīta Padomju zemes tautu savstarpējo attiecību problēmai.

Rakstīt šo vēstuli Ļeņinu tieši ierosināja konflikts Gruzijas Komunistiskajā partijā starp G. Ordžonikidzes vadīto KK(b)P Aizkaukāza novada komiteju un P. Mdivani grupu. Ļeņins, galvenos draudus tai laikā saskatīdams lielvalstiskajā šovinismā un uzskatīdams, ka uzdevums cīnīties pret to gulstas galvenokārt uz agrāk valdījušās nācijas komunistiem, uzmanību koncentrēja uz tādām kļūdām, kādas bija pielāvuši Staļins, Dzeržinskis un Ordžonikidze.

Vēstulē «Jautājumā par nacionalitātēm jeb par «autonomizāciju»» Ļeņins skāris partijas nacionālās politikas svarīgākās problēmas. Viņš šo vēstuli uzskatīja par vadošu dokumentu, piešķīra tai lielu nozīmi un bija iecerējis to vēlāk publicēt raksta veidā. Taču negaidīti straujā slimības saasinājuma dēļ Ļenins nepaguva dot galīgos norādījumus par šo dokumentu. 1923. gada 16. aprīlī L. Fotijeva Ļenina vēstuli nosūtīja KK(b)P CK Politbirojam. Partijas XII kongresā šī vēstule tika nolasīta pa delegācijām. Saskaņā ar Ļenina norādījumiem kongresa lēmuma projektā nacionālajā jautājumā tika izdarīti vairāki svarīgi grozījumi un papildinājumi.

** sk. V. I. Ļenins. Rakstu izlase, 10. sēj., 368. —371. lpp.

*** Tālāk stenogrammā izsvītrots šāds teksts: «Es domāju, ka mūsu biedriem nav bijis pietiekamas skaidrības šai svarīgajā principiālajā jautājumā.»

V. I. Ļeņins. Mākslinieka P. Vasiļjeva glezna.
TASS fotohronika

Visas tautas apspriešanai

● PSRS Augstākās Padomes Prezidijs nolēmis publicēt visas tautas apspriešanai PSRS likuma projektu par kārtības un nodokļu lieluma grozījumiem iedzīvotāju aplikšanā ar nodokļiem.

Šis likumprojekts, ko PSRS Ministru Padome iesniegusi PSRS Augstākajai Padomei, publicēts laikrakstos «Pravda», «Izvestija», «Trud» un «Ekonomičeskaja gazeta», kā arī republiku laikrakstos.

PSRS Ministru Padomei jāizskata visas tautas apspriešanas gaitā saņemtie priekšlikumi un piezīmes attiecībā uz šo projektu, jāizdara projektā nepieciešamie labojumi un papildinājumi un līdz 1989. gada 1. jūnijam jāiesniedz tas PSRS Augstākajai Padomei. Atzīts par lietderīgu līdz galam izstrādāto PSRS likuma projektu nodot PSRS Augstākās Padomes palātu attiecīgajām pastāvīgajām komisijām un komitejām atzinuma sagatavošanai.

TASS

Ģimenes padomē

SLAVGORODA (Altaja novads). Neznamovu ģimenes padome izrādījās stiprāka par birokrātiskajiem šķēršļiem. Pēc tās lēmuma nesen šī ģimene palielinājās. Nikolajs un Valentīna paņēma piecus bērnus no bērnu nama. Viņu lēmumu atbalstīja arī ģēli. Tādējādi Neznamovu lielā māja kļuva par pirmo ģimenes bērnu namu Altajā.

TASS

Saruna ar deputāta kandidātu

Cilvēku labā

ĪSUMĀ PAR KANDIDĀTU. Pulkvedim Vjačeslavam Barsukovam ir četrdesmit viens gads. Viņš ar izcilību un zelta medaļu pabeidza M. Frunzes vārdā nosaukto Kara akadēmiju. Izpildīja internacionālo pienākumu Afganistānā. Par veiksmīgu operāciju Hostas rajonā apbalvots ar Sarkanā Karoga ordeni un ar Afganistānas Republikas Zvaigznes ordeni. Dienestu turpināja PSRS Iekšlietu ministrijas karaspēkā. Pašlaik ir Latvijas PSR teritorijā dislocētās karaspēka daļas komandieris. Precējies, audzina meitu un dēlu. Pēc atkārtotu vēlēšanu izsludināšanas darba un karaspēka daļu kolektīvi izvirzīja viņu par PSRS tautas deputāta kandidātu 709. Daugavpils teritoriālajā vēlēšanu apgabalā.

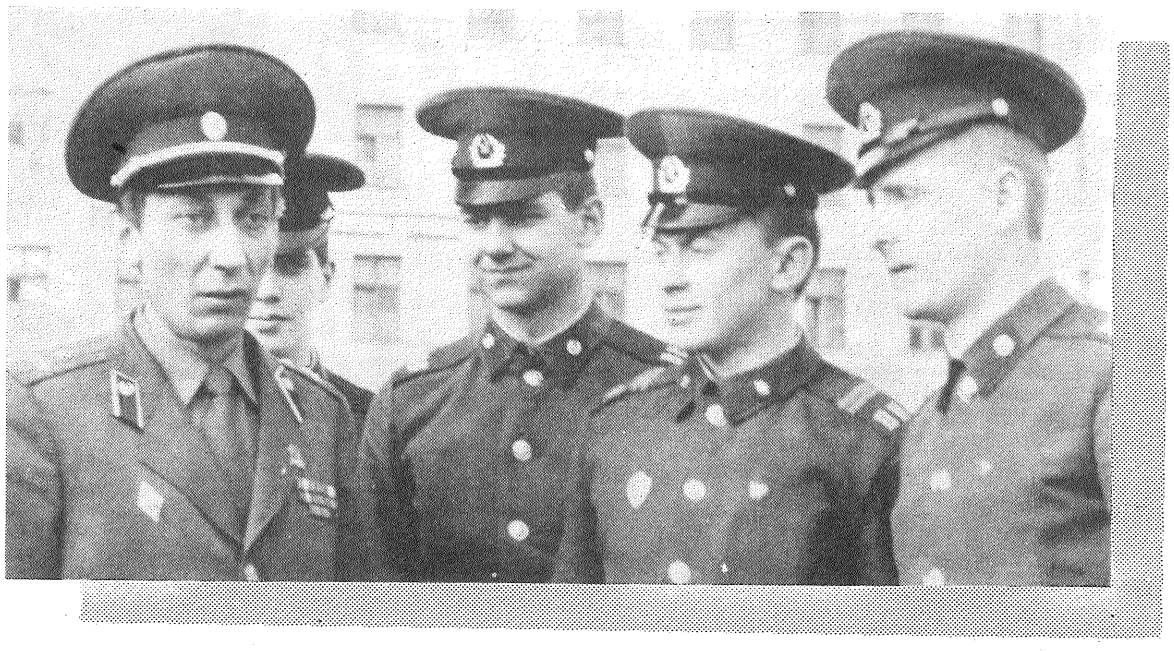

— Biedri Barsukov, kas jūs pamudināja iesaistīties pirmsvēlēšanu cīņā?

— Uzticība. Uzsveru, darba un karaspēka daļu kolektīvu uzticība. Jāatzīmē, ka mani par kandidātu pirmie izvirzīja darbaļaudis, ar kuriem dienesta gaitās nav nekādu attiecību.

Deputāta darbībā redzu papildus iespējas pielikt spēkus reāliem pārbūves darbiem krietni lielākos mērogos, kā arī pilnīgāk atdot cilvēku labā savu pieredzi, iemaņas, dotības.

Es varētu labāk realizēt savas iespējas sabiedrības, Bruņoto Spēku, katra atsevišķa cilvēka labā.

— Lūdzu, īsumā pastāstiet par savu programmu.

— Tās pamatā ir Komunistiskās partijas platforma. Bet tas nozīmē praktiski risināt visus tos sarežģītos jautājumus un problēmas, kas visvairāk uztrauc padomju cilvēkus. Pie tām es pieskaitu: apgāde ar dzīvokļiem, pārtikas problēma, cilvēku veselības aizsardzība, personības vispusīgas tiesiskās aizsardzības nodrošināšana. Sevišķi izdalu ekoloģijas un starpnacionālo attiecību problēmu atrisināšanu.

— Īpaša saruna par jaunatni. Jums ir zināmas jaunatnes problēmas?

— Vai drīkst uzdot pretjautājumu?

— Lūdzu.

— Kā jūs domājat, ko es komandēju?

— Skaidrs — militārpersonas.

— Lūk, tās jums šķiet kā viendabīga masa. Bet tas tā nav. Viņu lielākā daļa arī ir tā pati jaunatne, par kuru mēs sākām runāt. Jaunieši pirms iesaukuma, karavīri, kuri ieskaitīti rezervē — tā ir jaunatne. Ar tās problēmām esmu iepazinies dienesta darīšanās.

— Jūs, laikam, vēlaties runāt par tā dēvētajām ārpusreglamenta attiecībām?

— Un ne tikai par tām. Bet, ja nu esam sākuši, tad runāšu par sekojošo. Galvenais, lai novērstu šo ļaunumu, ir jauno virsnieku virspārējā augstā kultūra, godīgums un principialitāte. Jo visu audzināšanas procesu apakšvienībās lielākoties veido nesenie karaskolu absolventi. Pēc savas dienesta pieredzes zinu, ka tur, kur virsniekam ir patiesa autoritāte, kur viņš nevis vārdos, bet darbos strādā ar cilvēkiem, izrāda patiesas rūpes un uzmanību, tur nav vietas kazarmu huligānismam.

Tomēr dienests armijā ir tikai viena no jaunā cilvēka dzīves lappusēm. Tāpēc man gribētos vairāk runāt par tām problēmām, kas tieši gaida pēc dienesta.

— Un tieši...

— Praktiski nav, vai arī pavisam niecīga ir tā sabiedrības palīdzība jaunajam cilvēkam, kas ļauj viņam uzsākt patstāvīgu dzīvi. Tas varētu būt: amata apgūšana, dzīvokļa saņemšana, tā iekārtošana. Pēc personiskiem novērojumiem teikšu, ka arī tagad ir vērojama vienaldzīga attieksme pret to jauniešu vajadzībām, kuri ir izgājuši Afganistānas ugunsceļus. Kaut arī šinī zemē vairs nav mūsu karaspēka, taču «afgāņiem» rētas vēl arvien sāp. Viņi visi arī ir tā pati jaunatne.

Patiešām, sen nobriedusi nepieciešamība izdot likumu par jaunatni.

— Pastāstiet par citiem jūsu nākamās darbības svarīgākajiem momentiem.

— Uzskatu, ka nedrīkst apstiprināt likumus, kas var pieļaut sociālā taisnīguma principu pārkāpšanu. Jāaktivizē tautas deputātu padomju darbs cīņā ar tiem, kuri apspiež kritiku, principiālāk jāaizstāv tie, kuri bez kompromisiem atklāj konkrētus trūkumus. Nepieciešams arī turpmāk mērķtiecīgi cīnīties pret noziedzību valstī, nodrošināt orgānu darbiņeku un militārpersonu tiesisko aizstāvēšanu.

— Vai jūs ticat uzvarai?

— Katras kaujas mērķis ir gūt uzvaru. Bet es esmu militārs cilvēks.

Intervēja A. JELOVS

N karaspēka daļa

ATTĒLĀ: V. Barsukovs (no kreisās) vēlētāju vidū.

AUTORA foto

Vai būs tikšanās pie tējas tasītes?

Mikroklimats

PĒC rūpnīcas konferences dalībnieku pieprasījuma februāra beigās radās jautājums par Līvānu eksperimentālās bioķīmiskās rūpnīcas darba ķolektīva padomes sastāva maiņu. Desmit darba kolektīva padomes locekļi atteicās no saviem pienākumiem, nesagaidot balsošanas rezultātus. Viņu vidū — arī padomes priekšsēdētāja Jevģēnija Reinbaha — uzņēmuma ražošanas nodaļas priekšniece.

Darba kolektīva padomes pilnvaras beidzas tikai gada beigās, tāpēc saprotams ir jautājums: kā pamatot priekšlaicīgu «sardzes maiņu»? Jo gan padome, gan tās vadītāja gada laikā nesēdēja bezdarbībā. Pat ņemot vērā to, ka tādas padomes ir jaunums, ka tās, var teikt, ir sava veida eksperiments pārbūves apstākļos. Un tomēr..

Oficiāla versija ir tāda: padome, pareizāk sakot, tās priekšsēdētāja, neskatoties uz strādnieku prasībām, nepietiekami darbojās, lai pārskatītu prēmēšanas sistēmu saimnieciskā aprēķina apstākļos, kā arī izmaiņas atskaitījumos no uzņēmuma peļņas, kuri paredzēti sakarā ar otrās kārtas (kuras, protams, nebūs) palaišanu 1990. gadā un kuri tādā gadījumā palielinātos par vairāk nekā vienu miljonu rubļu. Tam seko, lūk, šāda spriedumu virkne: ja darba kolektīva padomē ir puse no administrācijas (pie šīs kategorijas pieskaitīja arī inženiertehniskos darbiniekus), tad strādnieku sasāpējušās problēmas paliks «karājoties gaisā». Tātad padome ir antidemokrātiska, nespējīga pretoties rūpnīcas vadības autoritārajiem lēmumiem. «Lielās» padomes sastāva pārskatīšanas iniciatore bija pirmā ceha darba kolektīva padome, ko vada Margarita Spaskova. Taču arī viņai jautājuma apspriešanas gaita konferencē ieguva pilnīgi negaidītu pavērsienu.

Tātad — konference. Pusstundu tajā apsprieda darba kārtību, sevišķi trešo jautājumu, kas sākumā bija ierakstīts kā padomes pārskats par padarīto 1988. gadā un tās sastāva pārskatīšana. Ilgi tika debatēts, vai ir mērķtiecīgi noklausīties pārskatu. Bet, kad izskanēja vārds «pārvēlēšanas», Jevģenija Reinbaha saprata, ka, neskatoties uz viņas vadītās kolektīva padomes darba novērtējumu (starp citu, ar balsu vairākumu tas atzīts par apmierinošu), viņas kā padomes priekšsēdētājas liktenis ir izlemts. Un J. Reinbaha atsauca savu kandidatūru.

Liekas, ko vēl runāt — darba kolektīvs ievēlējis jaunu padomi, ko vadīs elektriķis Kārlis Pastars. Pēc būtības padome tagad ir tik demokrātiska, ka nav vārdam vietas, jo pārsvarā tās sastāvā ir strādnieki, kuru intereses padomei jāaizstāv un ko tā apņēmās arī darīt. Kā saka, lai jau labi veicas!

Taču šim notikumam bija savas «nianses», par kurām rūpnīcā līdz zināmam laikam neviens skaļi nerunāja. Bet nu to sākuši darīt. Diemžēl ne tikai kuluāros, kas, lai cik tas dīvaini arī nebūtu, vistiešākajā veidā ietekmēja mikroklimatu bioķīmiķu kolektīvā.

Situācija tiek traktēta šādi: rūpnīcā notiek krievu tautības speciālistu atklāta vajāšana. Argumenti? Vispirms bija partijas pirmorganizācijas sekretāres, pēc tam — darba kolektīva padomes priekšsēdētājas pārvēlēšanas, augsti kvalificēta speciālista (pēc daudzu atzinuma) atlaišana no rūpnīcas. Ceļa jūtīs arī daudzi citi. Satraucoši. Vēl ne? Vēl jo vairāk tāpēc, ka agrākajā «labvēlīgajā kolektīvā» viss sajucis, un ir grūti saprast, kur beidzas ražošanas attiecības un sākas starpnacionālās. Jo, neskatoties uz pirmo oficiālo versiju attiecībā uz J. Reinbahu, LTF Domes loceklis U. Siliņš izteicās viennozīmīgi: Jevģenija Reinbaha nokļuvusi barikādes otrajā pusē tāpēc, ka nav vēlējusies runāt latviski.

Tātad — barikāde tomēr eksistē, neskatoties uz atsevišķiem apgalvojumiem, ka nevajag dramatizēt situāciju. Kā man izlikās, barikāde kļūst pat lielāka, taču, lai nevajadzētu «dramatizēt», minēšu faktus, kurus man darīja zināmus sarunu partneri.

Ir ļoti labi, ka rūpnīcas partijas pirmorganizācijas sapulces sākuši apmeklēt ne tikai komunisti. Ir brīniškīgi, ka tieši bezpartijiskie ir aktīvāki par dažiem komunistiem, kuri paraduši tikai nosēdēt paredzēto laiku un klusēt. Tikai — kas ir šīs aktivitātes pamatā? Ko lai saka, ja no tribīnes, piemēram, dzirdi apmēram tādus vārdus: «Pie jums Krievijā stāv tukšas lauku sētas, tad arī brauciet uz turieni!» Ja vispār netiek ievērota sapulces darba kārtība, tad sākas personīgo attiecību noskaidrošana, kur argumentu vietā skan izteicieni «tirgus sieva» un tamlīdzīgi. Ko lai saka, ja ceha sapulces laikā rajona laikrakstā publicētā raksta autoriem pārmet «zemu kultūru». Un tas — par rakstu, kurā bija tikai dažas piezīmes par deputāta kandidāta pirmsvēlēšanu programmu ļoti taktiskā formā, neaizskarot kandidāta personību. Tātad, lietā likts tiek princips «Mani labāk neaiztiec!» Bet, kā tad ir ar viedokļu plurālismu? Un par kādu gan kultūru liecina, lūk, šāda lapiņa, kas vairākas dienas atradās pie rūpnīcas ieejas durvīm: «Nosodām rūpnīcas un pilsētas Interfrontes līdzjutējus — neostaļinistus viņu negodīgajā rīcībā pret mūsu deputāti M. Kosteņecku pirmsvēlēšanu periodā. Rūpnīcas LTF grupa.» Nav grūti iedomāties, ka atbildes reakcija no «neostaļinistiem» radīja vēl lielāku diskomfortu un bezdibeni starp vieniem un otriem. Ja vēl ņem vērā, ka rūpnīcā latviešu ir divas reizes vairāk nekā citu tautību pārstāvju, tad ar jaunu spēku sāk izplatīties termini «spiediens», «diskriminācija» un citi no šī drūmā arsenāla.

Daudzi uzskata, ka norobežošanās pēc nacionālajām pazīmēm kolektīvā, kas vēl pavisam nesen bija draudzīgs un stabils, sākās kopš tā brīža, kad iznāca likumprojekts par valodām. Šis svarīgais dokuments, protams, nevarēja palikt neievērots, jo tas skar ikviena intereses. Taču tā apspriešana sākās nevis atklāti, kaut vai strīdos, toties — objektīvi, bet gan — parakstu vākšanas veidā, ar mērķi: kurš savāks vairāk? Vai tas notiek pēc būtības, vai netiks sašķelts kolektīvs, par to nopietni neviens nepadomāja. Kas attiecas uz latviešu valodas mācīšanos, tad tikai dažādi uzskatīja par vajadzīgu sēsties pie grāmatām. Kaut gan latviešu valodas kursi, kā sacīja kadru sagatavošanas inženiere L. Ūgaine, rūpnīcā darbojās jau līdz likumprojekta iznākšanai. Taču no 30 sākumā mācīties gribētājiem tikai 3 bija vēlēšanās tikt līdz finišam. Sodien uzņēmumā izveidotas pat četras grupas, rūpnīca nav žēlojusi 5 tūkstošus rubļu. Kursus apmeklē pārsvarā cehu ļaudis. Acīmredzot, vienam otram speciālistam nav viegli šķirties «no pozas», pat neskatoties uz to, ka visu lietvedību rūpnīcā plāno kārtot latviešu valodā, turklāt arī saskarsmē ar cilvēkiem daudzas problēmas izzustu. Protams, neviens no rūpnīcas ļaudīm nav vainīgs, ka pirms pieciem, sešiem gadiem krievu valodā runājošajiem cilvēkiem nebija iespēju apgūt latviešu valodu. Bet tagad tas iespējams, tikai nezin kur palikusi iekšējā nepieciešamība to darīt?

Kaut gan — par valodu jau sarakstīts ne mazums gudru traktātu, nediskutēsim par acīmredzamo. Pievērsīsimies daudz būtiskākam minētās situācijas jautājumam: kā reagē rūpnīcas vadība, partijas organizācija, arodkomiteja uz šīm visai sarežģītajām attiecībām starp kolektīva locekļiem? Teikt, ka nekā, nebūtu īsti pareizi. Bija un paliek spēkā priekšlikums tikties direktora kabinetā pie tasītes tējas, un — ja ne pavisam sadraudzēties, tad vismaz atklāti izrunāties. Pēdējā brīdī no tikšanās atteicās krievu tautības pārstāvji. Tas tikai vēl vairāk saasināšot attiecības, tāpēc šis pasākums neesot mērķtiecīgs. Var jau būt, uz vietas labāk redzams. Tikai — kā lai normalizē mikroklimatu? Varbūt to vispār nevajag darīt, izšķirs laiks, kā daži uzskata? Tikai tā dzīvot nedrīkst.

Lai gan direktors A. Sedvalds un partijas biroja sekretārs G. Udrovskis apliecināja, ka turpmāk speciālistu veikums tiks vērtēts tikai un vienīgi pēc lietišķām īpašībām, bet ne pēc tautības, ka nekādā gadījumā netiks pieļauta krievu tautības inženiertehnisko darbinieku kaut kāda diskriminācija, tomēr tā vien likās, ka vadība vairs nekontrolē situāciju, ir savrupinājusies no konstruktīviem pasākumiem saspīlējuma likvidēšanai. Tas rūpnīcai var radīt nelabojamas sekas, sarežģījumus to cilvēku likteņos, kuri ir atdevuši uzņēmumam ja ne gluži visu dzīvi, tad desmitiem gadu.

Lūk, tāpēc tikšanās pie tējas tasītes (ceru, ka lasītājs ir sapratis, ka šis apzīmējums — tīri simbolisks) jānotiek. Gribētos ļoti cerēt, ka tam spēka pietiks abām pusēm. Un eksperimentālā bioķīmiskā rūpnīca no jauna iegūs flagmaņa statusu ne tikai lilizīna izlaidē vien.

I. KOROĻOVA

MANTOJUMS

APRĪT 85 GADI KOPŠ DRUKAS AIZLIEGUMA ATCELŠANAS LATGALĒ

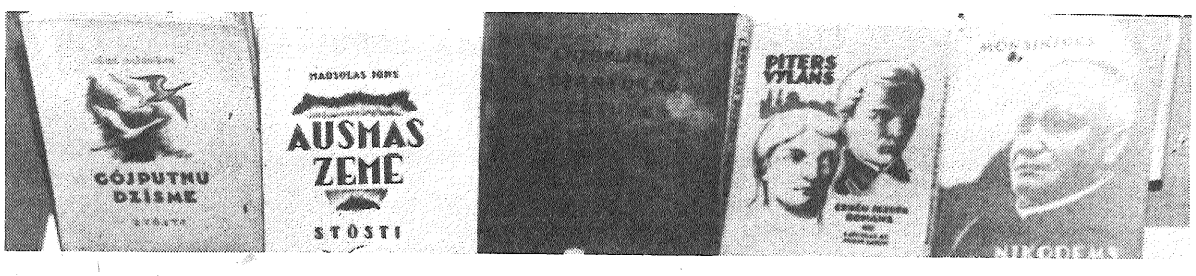

ATTĒLOS: preilietes Reģīnas Skripkas saglabātās latgaliešu grāmatas.
J. SILICKA foto

Latviešu muzikālās biedrības vadība (zem tādas izkārtnes slēpās nacionāli sabiedriskā organizācija) 1904. gada sākumā iestājās par drukas brīvības atjaunošanu latgaliešiem. Pēterpilī dzīvojošo latgaliešu inteliģence ar F. Trasunu, F. Kempu un O. Skrindu priekšgalā griezās ar lūgumu attiecīgajās valsts iestādēs atcelt aizliegumu drukāt grāmatas latgaliešiem latīņu šriftā. Pēc ilgākas staigāšanas pa daudzajām augstākām valsts iestādēm drukas brīvība tika panākta.

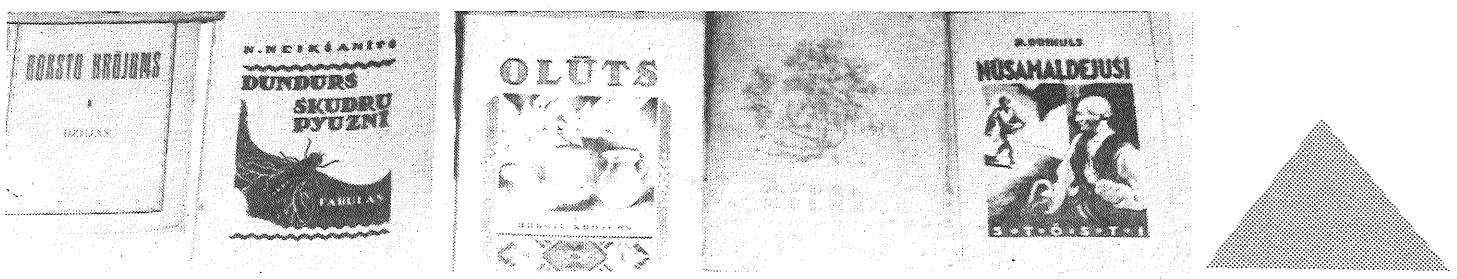

Gadi, kas skaisti atviz

AR DRUKAS brīvības atgūšanu nelielais latgaliešu atmodas darbinieku pulciņš beidzot ieguva galveno ieroci šī darba veikšanai — latgaliešiem saprotamu drukas vārdu. Pārrunās par avīzes izdošanu daži no vecākajiem Pēterpils latgaliešu pulciņa biedriem izsacīja šaubas, vai avīze varēs pastāvēt, jo tauta ir pieradusi tikai pie garīga satura rakstiem. Tomēr studējošo latgaliešu pulciņš ar F. Kempu un O. Skrindu priekšgalā stājās pie izdošanas priekšdarbiem. Atļaujas dabūšana un pārējie priekšdarbi ieilga, un avīzes pirmais numurs varēja iznākt 1905. gada novembrī. Tā tika nosaukta par «Gaismu». Par avīzes redaktoru — izdevēju kļuva F. Kemps.

Savus uzdevumus «Gaisma» raksturoja šādi: 1. Sargāt un aizstāvēt savu tautu, ticību un dzimto valodu; 2. Vest pa miera ceļu latviešu zemniekus pie lielākas skaidrības un bagātības; 3. Meklēt nabaga zemniekiem zemīti un gaismu; 4. Ar visiem kaimiņiem un svešām ciltīm dzīvot saticībā. («Uz jaunu godu», Nr. 3.)

Avīze pirmo reizi presē pacēla jautājumu par tautas apvienošanu. Rakstā «Latvijas pašvaldeiba» lasām: «Vysas Krīvijas tautas tagad meklej sev autonomijas. Mums, latvīšim, dēļ to nūdūma vajag apvīnot Kurzemi, Vydzemes daļu un treis apriņkus Vitebskas guberņā, aba Latgalīšu zemi. Par golvonū centru, aba vyduci, kur nūlyktu pašvaldeigas Latvijas valdeišonu, byutu Reigas pilsāta.»

«Gaismas» raksti tautā atstāja lielu iespaidu: modināja latvisko pašapziņu, tiekšanos pēc izglītības un cerības, ka reiz arī latvieši piedzīvos labākus laikus.

Lielāko avīzes daļu sarakstīja tās redaktors F. Kemps. Savus rakstus viņš parakstīja gan ar uzvārdu, gan ar pseidonīmiem Skoborga, Latgalis, Gaismas Draugs. Bez rakstiem viņš ievietoja arī savus dzejoļus. A. Skrinda (pseidonīms Indr. Leidumnīks) rakstīja galvenokārt feletonus. Viņa spalvai pieder stāsti «Vylku Jākubs», «Nūdevējs» un tēlojumi «Sveices kolnūs», kā arī vairāki dzejoļi un tulkojumi no poļu valodas. Bez tam vēl minami baznīckungs F. Trasuns (pseidonīms Ripa), Gr. Mukt-Kveders, Rauduļa meita, A. Rubins (pseidonīms Bite).

Neskatoties uz tautas lielo atsaucību, pret «Gaismu» nostājās poļu muižniecība un garīdzniecība. Dažās vietās baznīcās pat aizliedza «Gaismu» abonēt un lasīt. Priekšniecība spieda arī latviešu garīdzniecību atteikties no avīzes idejiskās un materiālās pabalstīšanas. Nelielais inteliģences pulciņš nespēja materiāli nodrošināt laikraksta izdošanu un tādā kārtā «Gaisma» 1907. gadā beidza iznākt.

✦

Pirmais latgaliešu žurnāls «Austra» iznāca 1908. gada septembrī (redaktors — izdevējs F. Kemps). Lai gan žurnāls bija domāts kā ikmēneša numurs, iznāca tikai viens tā numurs: dailliteratūras izdevumam vēl neatradās lasītāji. Gandrīz visi raksti pieder F. Kempa spalvai. Dailliteratūru pārstāvēja trīs stāsti un trīs dzejoļi. To autors F. Kemps. No citiem «Austras» rakstiem atzīmējams pārskats par pirmo latgaliešu teātra izrādi Rēzeknē 1907. gada 27. decembrī.

Pirmo latgaliešu laikrakstu «Gaisma», «Sākla», «Auseklis» ortogrāfijā bija vērojama dažādība. 1907 gada 17. augustā Pēterpilī tika sasaukta latgaliešu inteliģences sapulce šīs dažādības novēršanai un ortogrāfijas galīgai saskaņošanai. Sanāksmē piedalījās trīspadsmit cilvēku, starp tiem K. Skrinda, N. Rancāns, P. Smelters, F. Trasuns, J. Velkme, G. Začs, F. Laizāns, O. Skrinda, F. Kemps. Šai sanāksmei bija tālejoša nozīme — visa latgaliešu literatūra tika drukāta sapulcē pieņemtajā ortogrāfijā (tika izmesti poļu burti). Līdz ar to tika panākta vienotība latgaliešu rakstos un valodā. Nākošajā gadā iznāca O. Skrindas latviešu valodas gramatika, kuras pamatā šajā sanāksmē pieņemtie atzinumi latgaliešu ortogrāfijā.

Neilgs iznākšanas laiks bija pirmajām latgaliešu katoļu avīzēm «Sākla» (10 numuri) un «Auseklis» (iznāca no 1906. gada 17. marta līdz 1907. gada augustam), arīdzan žurnāls «Ticeiba un dzeive» pieredzēja tikai 10 numurus. Pēc «Ausekļa» apstāšanās latgaliešiem atkal nebija sava preses izdevuma, un tādēļ 1907. gada beigās Aglonā notika Latgales inteliģences apspriede par jauna laikraksta izdošanu. Tika panākta vienošanās par jaunas avīzes izdošanu, un 1908. gada 15. maijā iznāca «Dryvas» pirmais numurs. Tai bija desmit gadus ilgs mūžs. Pirmajā gadā tā iznāca reizi mēnesī, 1909. — divas, 1910. — trīs reizes mēnesī, bet sākot ar 1911. gadu — vienu reizi nedēļā. Avīze praktizēja arī pielikumus atsevišķu brošūru veidā.

Izdevuma dvēsele bija baznīckungs K. Skrinda (redaktors). Visvairāk viņš rakstīja par skolu un izglītības lietām. A. Skrinda (pseidonīms Indr. Leidumnīks) daudz rakstīja par latviešu nacionālās apziņas celšanos, sniedza ārsta padomus, kā arī publicēja oriģinālus un tulkotus dzejoļus. Pastāvīgs feletona daļas līdzstrādnieks bija A. Laizāns (pseidonīms Mateisu Olūtenš). Ar saviem pirmajiem literārajiem darbiem avīzē debitēja J. Pabērzs. Šeit bija publicēti ap 20 viņa dzejoļi un trīs stāsti. Vairākus dzejoļus «Dryvā» bija ievietojis arī pirmais latgaliešu rakstnieks A. Jurdžs. Sākot ar 1913. gadu līdz pat «Dryvas» apstāšanās brīdim čakli līdzdarbojās R. Tabīne (pseidonīms Naaizmērstule). Avīzē savus nedaudzos, bet dziļi izjustos dzejoļus ievietoja apdāvinātais dzejnieks S. Cunskis. Stāstus un dzejoļus laikrakstā publicēja baznīckungs P. Apšinīks (pseidonīms Apse), tulkojumus no svešvalodām — Antons Rubins (pseidonīms Bite). Par politiski sabiedriskiem jautājumiem rakstīja V. Rubuls un P. Laizāns, par valodniecību — F. Kemps, F. Trasuns un S. Vaikuls, par ekonomiski saimnieciskajiem — J. Kindzuls (pseidonīms Čenču Jezups), savu literāro darbību šeit uzsāka S. Putāns un J. Opincāns.

Pirmie latgaliešu laikraksti cēlās un krita. Nebija līdzekļu, nebija lasītāju. Bet tie bija tikai pirmie Latgales atmodas gadi. Gadi, kas tagad skaisti atviz mūsu tautas jaunajā atmodā.

Materiālu sagatavoja V. ROMANOVSKIS

FRANCIS KEMPS

Gaisma aust!

Broļi — Latwīši! Mums gaisma aust! Celīties nu tymsibas mīga, paplētit acis un werītes, kas nūtejk. Waci irodumi, waca kortiba jau gožas; waci myuri, kuri myusus apspide, jau krejt un zalta brejwiba, kaj sylta saulīte, uzlac un spejd par myusu sātom, tejrumīm un pliowom.

Wēl nasen mes bejam tikai apmīgti un wordzynoti zemniki, bejam tikaj darba liauds, kurus apspide un zem kojom myna wysi, kam beja spāks. Bet tagad mes asam brejvi cylwāki. Wysaugstokais manifests 17. oktobrī izsludynoja mysu brejwību. Tagad mums ir atļauta breiwa ticība, brejws words, brejwas sapulces un wīnošanos, brejwa cylwāka pērsyna.

...Wardamis uz tim senejim worgu laikim, kad latwits beja saleidzynots ar dorba-lūpu, kad kungs jū pēre, kowa bez wysaidas bailes, kad jū pordawoja kai nawajadzīgu lītu, kad jeme nu jo wysu montu, atstodams tik plyku misu un dwēseli, — wārdamis uz to, kū symtim godu izcituse myusu naboga tauta, mes smelsim sew spāku, smelsim drūsumu un swētību un sacīsim: Kad mes symtim godu worgdami nepagaisynojam sowas dzymtas woludas, napazudynojam sowa Latwišu worda, — tad mēs namērsim, bet dzejwosim, un ar mums dzejwos myusu Latwīšu tautas gūds un slawe!

Gon jau asom cītuši un worguši, gon jau cytim kolpojuši. Laiks jau arī mums, Latwīšim, nūmest malnas kolpa drebes, nūstot cytu tautu ejlē un sacīt: asmu Latwīts, cytom tautom lejdzīgs, asmu cylwaks, brejwam cylwakam lejdzons!

Bet padūmojit, broli, woj mes wysi cīnejam sowu Latwīša wordu, woj myusu storpā naw taidu, kuri izsalīdze sowa worda, atstoja un aizmērsa sowu motes woludu?

Ak ir gon! Daudz ir taidu latwīšu, kuri drusciti tykuši bogotoki, drusciti gudroki par sowim prostim brolim un mosom, tyulen izsalidze sowa tāwa un motes, izsalidze sowu brolių un mosu.

Kū mes lai dorom ar taidim nusamaldējušim latwišim? Woj lai spliaunom acīs jim un swižam akmini? Nā, mes nedrejkstam to darīt. Mes pasnēgsim jim sowu nūstrodotu rūku un sacisim: Broli, apsadūmojit un grīzitēs atpakaļ pi sowas tautas, liauni swešiniki ir jyusus nūwaduši nu ejsta ceļia un paši par jums smejās. Apsadūmojit un grizitēs pi sowa dzymta gunkura atpakaļ!

Kad mums nabeja worda brejwibas, kad myusus naskaitīja par cylwakim, kad latwiša words apzejmoja tymsu un nabogu cylwaku, tad myusu tautas glejtoka dalia, myusus inteligence, aizsakauneja sowa worda un bāga nu jo nūsorkdama, kai nu liaunas lygas woj slymibas, kura pi jūs beja matusēs.

Nasaprosta kaunība! Woj tad latwišu cilts ir kauna tauta, woj tad latwiši ir kaidi liaundari, kuri beistās dīnas gaismas. Woj tad tys ir kauns, ka mes asam tymsi un nabogi? Leloks kauns lai ir tim, kas mums atjēme un tagad atjem myusu montu un gaismu. Mes symtim godu ar sowom tulznoinojom rūkom, ar sowim swīdrim, asom barojuši myusu kungus, Wocīšus un Pūlius, symtim godu asom nasuši sowus dorba auglius uz kungu muižom un pilem...

Kauns lai byus tim, kurī myusus wordzynoja un gūds mozai Latwīšu tautai, ka worgdama nanumyra, ka izcīte gryutus laikus un sagaidīja zylta brejwibu!

(«Gaisma», 1905. gadā 27. novembrī)

Redaktors P. PIZELIS

Ta gribas, lai ik aizvaditais gads
Ka jauna gadu kārta mūžā iegulst,
Un, lai ik loks, kas saules pusē plats,
Vēl glabā siltumu, kad vēji nāk ar sniegu.

(Z. Purvs)

Sirsnīgi sveicam GENOVEFU UTINĀNI 55. gadu jubilejā!

Rušonas ciema izpildkomiteja

KOLHOZA «NĀKOTNE» KULTŪRAS NAMAM

vajadzīgs direktors.

Var būt ģimenes cilvēki. Ir labiekārtots trīsistabu dzīvoklis. Izdevīga autobusu satiksme ar Rīgu un rajona centru.

Uzziņas pa tālruni: 36660 vai 36680.

RAJONA PATĒRĒTĀJU BIEDRĪBU SAVIENĪBAI

pastāvīgā darbā vajadzīgs

priekšsēdētāja vietnieks celtniecības darbā,

darbu vadītājs.

Izziņas pa tālruni: 23153.

DZERŽINSKA KOLHOZAM

steidzīgi vajadzīgi

gani

un slaucējas.

Ar dzīvokļiem nodrošinās.

Zvanīt pa tālruni: 57210 vai 57259.

Ir atkal sāpju brīdī skumjā
Mums visiem galvas jānoliec.
Ir jāatvadās no cilvēka un biedra,
Ar kuru kopā tik daudz darba veikts.

(A. Imermanis)

Skumjās noliecam galvas un gaišā piemiņā paturēsim bijušo darbabiedru JĀNI MARKOTU.

Līvānu stikla fabrikas administrācija, arodkomiteja, energoiecirknis

---

Izsakām dziļu līdzjūtību Monikai Petrovai sakarā ar BRĀĻA pēkšņo nāvi.

Preiļu sakaru mezgla kolektīvs

Man dzīvē, māmiņ, pietrūks tevis,
Un ceļa nebūs, kurā tikties ļauts.
Tas gaišums, ko man dzīvē devī,
Ļaus tālāk iet un paveikt daudz.

(M. Ķempe)

Izsakām dziļu līdzjūtību Albīnai Utinānei, no MĀMIŅAS uz mūžu atvadoties.

Caicu fermas lopkopji

Ir sāpes, ko nespējam dalīt uz pusēm,
Nav tādu vārdu, kas mierināt spētu.
Nostājas blakus tev draugi un klusē,
Kaut vai tā lai tev palīdzētu.

(A. Skujiņa)

Skumju brīdī esam kopā ar Uldi Sārnu, TĒVU smiltājā izvadot.

Dravnieku mehanizatoru kolektīvs

MAINA trīsistabu labiekārtotu dzīvokli Preiļos pret diviem dzīvokļiem. Zvanīt 21327.

Aiz zemes malas nogulst gurda diena,
Būs vakars vēls un zvaigžņu pilna nakts,
Bet mūsu vidū paliks tukša viena vieta.

(I. Osmanis)

Izsakām patiesu līdzjūtību JAŅA KEMZĀNA tuviniekiem, izvadot viņu smiltājā.

Ļeņina kolhoza mehānisko darbnīcu kolektīvs

Vēl gribējās strādāt, dzīvot un būt,
Bet pēkšņi nakts un saule jau zūd.

(A. Vējāns)

Izsakām dziļu līdzjūtību Ritai, izvadot TĒTI kapu kalniņā.

3. b klases skolēni, audzinātāja un vecāki

Skumji galvas noliec priedes klusās,
Nolīst ziedos ausmas mirdzums silts,
Nošalc vēsma:
— Mierīga lai dusa,
Lai tev viegla dzimtās zemes smilts.

(L. Pēlmanis)

Skumju brīdī esam kopā ar Aivaru Sārnu, no TĒVA atvadoties.

Kolhoza «Sīļukalns» šoferu kolektīvs

Mīlās, dārgās tēva rokas,
Cik gan jūsu glāsts bij silts.
Tēva darbu, mīlu, sauli
Nespēj aizsegt kapu smilts.

(Z. Purvs)

Esam kopā skumju brīdī ar Jāni Vucānu, pavadot TĒVU pēdējā gaitā.

Rušonas ciema izpildkomiteja

ĻEŅINA KAROGS

● MŪSU ADRESE: 228250, Preiļos, Komjaunatnes ielā 1.

● REDAKCIJAS TĀLRUŅI: redaktors — 22059, redaktora vietnieki — 21996, partijas dzīves un padomju celtniecības nodaļa — 22154, agrorūpnieciskā kompleksa, sporta, skolu un jaunatnes dzīves nodaļas — 21759, rūpniecības, celtniecības un kultūras nodaļas — 21985, fotokorespondents — 22203, korektori, grāmatvedība, uzziņas par sludinājumiem — 22305.

Laikraksts iznāk otrdienās, ceturtdienās un sestdienās latviešu un krievu valodās. Iespiests Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības Daugavpils tipogrāfijā (Daugavpilī, Valkas ielā 1). Izdevniecība «Zvaigzne» (Rīgā, M. Gorkija ielā 105). Viena nos. iespiedloksne. Ofsetiespiedums.

«Ленина Карогс» («Ленинское знамя»). Газета Прейльского районного комитета КП Латвии и районного Совета народных депутатов на латышском языке.

Metiens 14 612 eksemplāri (latviešu valodā — 10 288 eks., krievu valodā — 4 324 eks.).

Indekss 68169.

Pas. 669.